

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ

(1813-1851)

Петар Петровић Његош рођен је 1813. у **Његушима**, под **Ловћеном**. Пореклом је из чувене породице Петровића, која је давала ратнике, владике и владаре Црне Горе.

Са дванаест година, по жељи свога стрица и владике Петра, долази на **Цетиње** и учи при манастиру, а једно време и у Топлој, код Херцег Новог.

Највећи удео у његовом школовању има песник **Сима Милутиновић Сарајлија** који га уводи у историју, филозофију, поезију. Из захвалности, Његош ће му касније посветити свој чувени спев **Луча микроkozма**.

ЊЕГОШ КАО ВЛАДАР

Његош потиче из породице која је владала Црном Гором преко 200 година. Он је био пети и последњи владар.

Иако још **млад и неискусан као владар** (17 година), он се хвата у коштац са многим проблемима и успео је да унапреди унутрашње прилике у малој и сиромашној Црној Гори:

- искорењивао је крвну освету како би што више ујединио црногорска племена;
- увео је неке нове институције власти;
- успоставио је чврсте дипломатске односе са Русијом;
- водио је ратове против Турака да би проширио границе своје земље;
- на Цетиње је донео штампарију из Русије и почео да штампа прве књиге;
- отворио је прве школе; уводио порезе, правио путеве, отварао руднике...
- Све то је често наилазило на велики отпор, стварало му многе непријатеље, завере и утицало на његово здравље. Оболео је од туберкулозе и умро је 1851. године на Цетињу.

ЊЕГОШ КАО КЊИЖЕВНИК

Започео је као **народни певач**, затим пише песме у **класицистичком маниру** по узору на Лукијана Мушицког („**Пустињак цетињски**“), а онда се окреће **романтизму** и ствара своја најзначајнија дела:

1845. **Луча микрокозма** – религиозно-филозофски спев о борби Сатане и Бога
Луча = искра, оно што светли; микрокозма= мали свет, човек

1847. **Горски вијенац** – драмски спев

1851. **Лажни цар Шћепан Мали** - роман

Књижевни утицаји:

- ✓ народна епска поезија;
- ✓ класицистички утицаји
- ✓ поезија Лукијана Мушицког;
- ✓ Сима Милутиновић – Сербкијанка (спев у 4 књиге);
- ✓ романтичари: Бајрон, Ламартин и Пушкин.

НОЋ СКУПЉА ВИЈЕКА

- Претпоставља се да је песма настала у Перасту **1844/1845. године**.
- Први пут је објављена 1913. године у Босанској вили, а оригинални рукопис је пронађен тек 1955. године међу листовима Његошове Биљежнице, која се чувала у породици краља Николе.
- Сматра се да је Његош песму скривао од јавности јер је био свестан да њена садржина на приличи његовом свештеничком звању.
- Неко од његових блиских сарадника је после песникове смрти песму пронашао и додао **други део наслова (Парис и Хелена)**, а глаголе и заменице из **1. лица пренео у 3. лице**.

Тема: сусрет двоје младих – духовник и вила
(Ноћ која вреди више него читав један век; ноћ вреднија од живота)

Врста песме: љубавна

стих – шеснаестерац

Композиција:

1. опис ноћи

2. љубавна игра с вилом

ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ

ГОРСКИЊ ВІЕНАЦЪ

ИСТОРИЧЕСКО СОБЫТІЕ

ПРИ

СВРШЕТКУ XVII ВІКА.

СОЧИНЕНІЕ

П. П. Н.
ВЛАДЫКЕ ЦРНОГОСКОГО

У БЕЧУ,

СЛОВИНА Ч. О. О. МЕХИТАРИСТА
1847.

ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ

- **КЊИЖЕВНА ВРСТА**

ДРАМСКИ СПЕВ

- **СТИХ**

ДЕСЕТАРАЦ (4+6)

ОСМЕРАЦ (тужбалице)

ШЕСНАЕСТЕРАЦ (Посвета)

- **ОСНОВНА ТЕМА**

У ужем смислу је то „истрага потурица“, а у ширем живот и борба црногорског народа кроз векове.
(Историјски догађај с почетка 18. века.)

ИСТРАГА – архаизам, искоренити, уништити траг о постојању

Да ли је описана истрага потурица?

Не, није опевана сама истрага, као ни у античким трагедијама где нема опеваних главних догађаја. Дато је сведочење, писма, пуцњи из далека.

НАСЛОВ ДЕЛА

Изви искра – првобитна идеја за наслов потиче од идеје о искри слободе која се јавила за време ропства у коме је био српски народ. Та искра је дошла са Карађорђевим устанком, а Његош је препознао и у својој Црној Гори, у виду „истраге потурица”.

По предању, овај догађај везује се за почетак XVIII века и поводом њега историја није сасвим поуздано утврдила све чињенице. Једино је поуздан обрачун Црногораца са сународницима који су се одрекли своје вере и приклонили се исламу и то да је „истрагу” водио владика Данило. Потурчени су постали ослонац турске власти и државе у Црној Гори. Истрага није била само чин освете, већ казна за издајнике, племенска правда, ослободилачки и херојски чин.

Како бисмо могли протумачити наслов
ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ?

Венац од црногорских подвига, од јунаштва и славе, од патријархалног морала, схватања, обичаја и веровања.

- Протумачи епске, драмске и лирске елементе у делу.
 - епско: наративност, епизоде
 - драмско: структура дела, реплике и дијалози
 - лирско: осећања, расположења и рефлексije јунака
- Које целине чине композицију Горског вијенца?

Композицију Горског вијенца чине три веће целине:

1. Скупштина уочи Тројичина дне на Ловћену
2. Скупштина о Маломе госпођину дне на Цетињу
3. Бадњи вече

ПОСВЕТА ПРАХУ ОЦА СРБИЈЕ

- Коме је посвећен Горски вијенац? Из ког разлога?

Горски вијенац започиње **Посветом праху оца Србије – Карађорђу**, јер је у њему и у Првом српском устанку Његош видео искру првог важног српског отпора након вишевековног ропства под Турцима.

- Како је представљен Карађорђе?

Његошево доба је опомена будућем покољењу да чува стечену слободу. То је време горостаса (Наполеон, Карло Блихер, Суворов, Кутузов, а међу њима је и Карађорђе). Иако потиче из малог народа, Карађорђе је, неизмерном храброшћу постао бесмртан, постао је симбол отпора и витешког духа српског народа јер је улио Србима храброст у груди, а претњу и страх у поробљивача.

ГЛУХО ДОБА НОЋИ, СВАК СПАВА.

ВЛАДИКА ДАНИЛО (сам собом):

... А ја што ћу, али са киме ћу?

Мало рукама, малена и снага,
једна сламка међу вихорове,
сирак тужни без нигђе никога...

...Црни дане, а црна судбино!

О кукавно Српство угашено,
зла надживјех твоја сваколика,
а с најгорим хоћу да се борим!...

... Кад данашњу премислим вијећу,
распале ме ужаса пламови:
исклати се браћа међу собом,
а крвници, јаки и опаки,
затријеће сјеме у одиву.

Зашто се Црногорци окупљају на Ловћену? Какве невоље имају?

Црногорци су окупљени на Ловћену да нађу решење за своју колективну невољу. Њима прете два непријатеља: један спољни – Турци, и други, унутрашњи – потурице

Протумачите положај владике Данила на почетку Горског вијенца. Које борбе му предстоје као вођи народа? Која дилема га највише мучи? Зашто? Која расположења и осећања владају њиме?

Владика Данило у глуво доба ноћи, док сви спавају, започиње монолог. У његовим речима осећа се велика брига због ситуације у којој су се нашли. Пред њим су се испречила два зла: велика турска сила и домаће, још страшније зло: браћа која су променила веру. Кренути против њих значило би ући у братоубилачку борбу. Шта чинити? – основно је питање које се на Ловћену решава и на које нема правог одговора.

- Ко одговара на овај монолог и како?

И док владика Данило будан брине и чини се да је цело његово племе спава, Вук Мићуновић се притајио и све чује. Уместо песимизма и очаја, он буди оптимизам указујући на снагу народа, на одлучност за борбу до победе и на спремност младих да се боре. Он владици улива наду у позитиван исход борбе.

*...Борби нашој краја бити неће
до истраге турске али наше.
Нада нема право ни у кога
До у бога и у своје руке;
Надање се наше закопало
На Косово у једну гробницу.
У добру је лако добар бити,
На муци се познају јунаци!*

- Шта чини финални део прве композиционе целине? Небеске прилике.

Чудна небеска знамења. Док је облак притиснуо све околне земље, само је Црна Гора обасјана сунцем, а кад почне невреме, две муње на небу се укрштају у чему присутни виде предсказање будућих борби.

Мотив кукавица и јаребица на крају првог дела.

- **КУКАВИЦЕ** су по предању Лазареве кћери, па их не ваља убијати.
- **ЈАРЕБИЦЕ** које су утекле да утекну представља будући поступак устаника према потурицама.

*Пуштите их, аманат ви божи,
јере их је невоља нагнала,
а не бисте ниједну хватали.
Утекле су к вама да утеку,
а нијесу да их покољете.*

СКУПШТИНА О МАЛОМЕ ГОСПОЋИНУ ДНЕ НА ЦЕТИЊУ (ОКУПЉАЊЕ ГЛАВАРА)

- Ко отвара другу композициону целину? КОЛО
- Кога представља коло? О чему се говори у првом колу?

Коло представља глас народа, и својом функцијом подсећа на хор у античкој драми.

Коло подсећа на косовски мит, проклиње издајство од Вука Бранковића до оних који су прешли у мухамеданство, проклиње великаше који су изделили српско средњовековно царство и жали за њим. Подсећа на пад српства, вишевековно ропство и страдања српског народа и велича примере чојства и јунаштва отелотворене у личности Милоша Обилића. Коло прекорева црногорске главаре због ћутања и неодлучности.

- Зашто касне Озринићи и Мартиновићи на Скупштину?

Озринићи говоре о сукобу са никшићким Турцима, а Мартиновићи говоре о отмици Руже Касанове.

*Ћуд је женска смијешна работа!
Не зна жена ко је какве вјере;
стотину ће промијенит вјерах
да учини што јој срце жуди.*

СКУПШТИНА О МАЛОМЕ ГОСПОЋИНУ ДНЕ НА ЦЕТИЊУ (СУМЊА ВЛАДИКЕ ДАНИЛА)

Зашто владика Данило оклева? Боји ли се Турака?

Колеба се због опасности да дође до међусобног покоља. Не боји се Турака већ братоубиства.

Ко све одговара на његову сумњу?

1. Кнез Раде (владичин брат) не види никакву разлику између Турака и потурица и тражи да се удари по сваку цену на оне који су примили турску веру.
2. Коло говори о Ивану Црнојевићу који је осветио брата Уроша
3. Вук Мићуновић упозорава да без великих напора и мука нема великих остварења и да су жртве за домовину вечне.

*Ко на брдо, ак' и малô, стоји
више види но онај под брдом;
ја повише нешто од вас видим —
то је срећа дала ал' несрећа.
Не бојим се од вражјега ката,
нека га је кâ на гори листа,
но се бојим од зла домаћега.*

*Чашу меда јошт нико не попи
што је чашом жучи не загрчи;
чаша жучи иште чашу меда,
смијешане најлакше се пију.*

*Без муке се пјесна не испоја,
без муке се сабља не сакова!
...Благо томе ко довијек живи,
имао се рашта и родити!*

СКУПШТИНА О МАЛОМЕ ГОСПОЋИНУ ДНЕ НА ЦЕТИЊУ (САСТАНАК СА ПОТУРИЦАМА)

- Пред једногласношћу кола и главара владика Данило пристаје на акцију.
- Он ће још једном покушати неспоразум да реши мирним путем позивањем потурица на договор, како се завршавају ти преговори?

Нема сагласности међу њима, долази до сукоба и владика Данило све више увиђа да је „истрага“ неизбежна.

- Овде се јавља коло трећи (о издаји) и четврти пут (о херојском жртвовању за слободу)

**Како реагује владика
Данило након одговора
кола и главара?**

*Младо жито, навијај класове,
пређе рока дошла ти је жњетва.
Треба служит чести и имену.
Нека буде борба непрестана,
нека буде што бити не може —
нек ад прождре, покоси сатана!
На гробљу ће изнићи цвијеће
за далеко неко поколење.*

ПИСМО СЕЛИМ ВЕЗИРА

ВЛАДИКА

(чита писмо од ријечи до ријечи)

*„Селим везир, роб роба свечева,
слуга брата сунца свијетскога,
а посланик од све земље цара.*

На знање ви, главари с владиком!

*Цар од царих мене је спремио
да облазим земљу свуголику,
да уредбу видим како стоји:*

да се вуци не преједу меса;

да овчица која не занесе

своје руно у грм покрај пута;

да подстрижем што је

предугачко,

да одлијем ђе је препунано;

да прегледам у младежи зубе

да се ружа у трн не изгуби,

да не гине бисер у буниште; —

и да раји узду попритегнем,

е је раја кâ остала марва.

Па сам чуо и за ваше горе.

Породица света Пророкова

зна јунаштву праведну цијену.

Лажу људи што за лафа кажу

да се миша и најмање боји.

Хајте к мени под мојим

шатором,

ти, владико, и главни сердари,

само да сте цару на бјељегу,

за примити од мене дарове,

па живите као досле што сте.

Јаки зуби и тврд орах сломе;

добра сабља топуз иза врата,

а камоли главу од купуса.

*Шта би било одучити трске
да не чине поклон пред орканом?*

Ко потоке може уставити

да к сињему мору не хитају?

Ко изиде испод дивне сјенке

Пророкова страшнога барјака)

сунце ће га спржит како муња.

Песницом се нѧда не растеже!

Миш у тикви — што је него

сужањ?

Узду глодат — да се ломе зуби!

Небо нема без грома цијену.

У фукаре очи од сплачине.

Пучина је стока једна грдна —

добре душе, кад јој ребра пучу.

Тешко земљи куда прође војска!“

ПИСМО ВЛАДИКЕ ДАНИЛА

Од владике и свијех главарах
Селим-паши отпоздрав на писмо.
Тврд је орах воћка чудновата,
не сломи га, ал зубе поломи!
Није вино пошто приђе бјеше,
није свијет оно што мишљасте.
Барјактару дариват Европу —
грехота је о том и мислити!
Веља крушка у грло западне.
Крв је људска рана наопака,
на нос вам је почела скакати;
препуните мјешину гријеха!
Пуче колан свечевој кобили.
Леополдов храбри војевода¹,
Собијевски, војвода савојски
саломише демону рогове.
У ћитапу не пише једнако
за два брата једноимењака².
Пред Бечом је Бурак посрнуо,
обрнуше кола низа страну.

Не требаје царство нељудима,
нако да се пред свијетом руже.
Дивљу памет а ћуд отровану
дивљи вепар има, а не човјек.
Коме закон лежи у топузу,
трагови му смрде нечовјеством.
Ја се сјећам што си рећи хтио.
Трагови су многи до пећине —
за горске се госте не приправља!
У њих сада друге мисли нема
до што острѐ зубе за сусједе,
да чувају стадо од звјеради.
Тијесна су врата уљанику,
за међеда скована сјекира.
Јошт имате земље и овацах,
па харајте и коже гулите!
У вас стење на свакоју страну
зло, под горим, као добро, под
злом.
Спуштавах се ја на ваше уже,

умало се уже не претрже;
отада смо виши пријатељи,
у главу ми памет ућерасте“.

Шта шаље Вук Мићуновић уз писмо?

Фишек = метак

Симбол пркоса и спремности на борбу

ЕПИЗОДЕ (ДИГРЕСИЈА)

1. Сан Вука Мандушића и снови осталих јунака Вук сања снаху Милоњића бана, чезне за њом. Остали јунаци сањају борбу.
2. Војвода Драшко у Млецима Млечани живе у тескоби, нема јунаштва, робови раде на бродовима, али се чудио позоришту које је тамо први пу видео
3. Гатање из плећа – лоша предсказања
4. Гуслар пева о успесима Црногораца над Турцима
5. Сватови потурице Суље барјактара (песма о Фатими) ЛИРСКА ЛЈУБАВНА ПЕСМА (деветерац)
6. Тужбалица сестре Батрићеве ТУЖБАЛИЦА, ЕЛЕГИЈА (самоубиство због жалости за погинулим братом); од тада почиње истрага!
7. Неписмени поп Мићо ХУМОР (неписмен, а литургије зна напамет)
8. Баба пророчица Шаљу је Турци да би завадила Црногорце.
9. Појава игумана Стефана у ноћи са крвавим месецом ПРВИ МОНОЛОГ је о томе да је у природи све засновано на принципу напада и одбране.
10. Колективни сан о Милошу Обилићу Морално и филозофско оправдање истраге.
11. Клетва сердара Вукоте

БАДЊЕ ВЕЧЕ

- Трећа композициона целина Бадње вече почиње драмском сликом догађаја на Бадње вече. Поред ватре седе и разговарају владика Данило и игуман Стефан. Речи мудрог и искусног игумана треба да доведу владику до коначног освешћења.
- **Ко доноси прве вести о истрази потурица?**
 1. Неко ђаче јавља «Пушке грме, небеса се ломе»
 2. Војвода Батрић доноси први извештај: «Честитамо Божић Црној Гори!» (слобода)

ВЛАДИКА ДАНИЛО ПЛАЧЕ, А ИГУМАН СЕ СТЕФАН СМИЈЕ.

ИГУМАН СТЕФАН:

*Разумјех га, ал плакат не могу;
Да умијем плакат од радости,
Бих плакао слађе него игда,
Ал код мене када поје душа,
Сузе ми се смрзну од радости.*

ЛИК ВУКА МАНДУШИЋА

- **Како се завршава спев?**

Велики јунак који на крају епа плаче због сломљене пушке јер пушка симболизује част, достојанство

- **На ког јунака народне епике вас подсећа овај лик?**

Марко Краљевић

- **Зашто је он другачији у поређењу са свим осталим јунацима? Какав је споља, а какав изнутра?**

Он јесте велики јунак. Долази са бојишта остављајући иза себе крвав траг : „црни му брци пали на изломљене токе, цефердар пребијен носи у руке и сједа код огња, сав крвав”. Мрк је у лицу и, насупрот таквом епском изгледу, плаче за сломљеним цефердаром.

Постоји и друга страна његове личности, она емотивна, лирска. Он је опчињен лепотом снахе бана Милоњића коме је кумовао девет пута. Она је у њему пробудила дивљење и занос. Међутим, Вук Мандушић сакрива своју љубав према снахи Милоњића бана не само што је неприлично таквоме јунаку да говори о љубави, него и зато што су бан Милоњић и Вук Мандушић кумови. О својој љубави Вук Мандушић зато у сну говори и плаче

*...а у руке Мандушића Вука
Биће свака пушка убојита*

Бој не бије оружје, већ срце јунака!

ЛИК ВУКА МИЋУНОВИЋА

- **Како је он представљен у делу? Које особине запажаш код Вука Мићуновића?**

Он је оличење самопоуздања, воље и јунаштва. Млад је, храбар, велики борац, неустрашив, верује у своју снагу и снагу младости.

- **Упореди га са владиком Данилом.**

У односу на владика Данила је много одлучнији, не зна за дилеме и колебања. Он је ту да врати веру поколебаноме владару.

- **Шта он шаље уз владичино писмо? Зашто?**

Треба показати пркос и решеност на борбу до краја, зато он везировом изасланику, уз владичино писмо даје фишек као знак решености црногорског народа на борбу.

*Без муке се пјесна не испоја,
Без муке се сабља не сакова.”*

ЛИК ВЛАДИКЕ ДАНИЛА

- Промисљеност је једна од доминантних црта карактера владике Данила, али је истовремено он приказан и као човек дубоке осећајности због бриге коју показује за свој колектив. Он ће, суочен са тешким крвопролићем у једном тренутку и заплакати јер је доживео судар мржње као највећу трагедију.
- Владика Данило се од самог почетка и у свакој ситуацији показује као **хуманиста**: презире силу и сваки вид тираније.
- Хуманистички доживљај света и **етички принципи** су управо и разлог свих његових колебања. Своју позицију у односу на друге он ће изразити на филозофски начин:

*Ко на брдо, ак' и мало стоји,
више види но онај под брдом
ја повише нешто од вас видим,
то је срећа дала ал несрећа!*

ЛИК ИГУМАНА СТЕФАНА

- Игуман Стефан је симбол мудрости стечене дугим животом, великим искуством и учењем. Он је уман, разборит, смирен и ведар. Осамдесет му је година, слеп је, „са сребрном брадом до појаса, са сребрном косом до појаса“. Он је „проша сито и решето, овај грдни свијет испитао, отрове му чашу искапио, познао се с горкијем животом“. Животно искуство, дакле, и мудрост стечени су тако што се намучио и напатио у животу у тој мери да је просто огуглао на бол, патњу и сузе, он чак радост не може да искаже сузом радосницом, него смехом, који у мучној ситуацији, када се говори о великом страдању бораца, делује неразумљиво и чудно.
- Он увиђа да се принципи функционисања у природи своде на напад и одбрану и то поткрепљује примерима: клас жита се брани осјем, цвет руже трњем, нека бића зубима, друга роговима... Тако је и у људском свету, човек је „бранилац жене и ђетета“, а народ „цркве и племена“.
- Иако је кратковек, човек мора да бије битку коју му је Бог доделио. „Славно мрите, кад мријет' морате!“. Свет опстаје захваљујући вечној борби. У таквом свету патња и страдања су неминовна. Игуман Стефан говори и о суровости закона који функционишу у свету:

*Свјет је овај тиран тиранину,
а камоли души благородној!*

КОЛЕКТИВНИ ЈУНАК

- Ко је носилац колективне свести у делу?

Носилац колективне свести у Горском вијенцу је КОЛО као представник народа, али оно је и носилац колективног памћења.

Кроз шест кола изложена је историја српства и Црне Горе, испричана је драма народа кроз историју. У тој драми су три чина:

- ✓ слава (богатство, слобода, краљеви и цареви, витезови и јунаци);
 - ✓ сагрешење (изгубљен образ, витешки дух и човештво – међусобне зађевице и суревњивости уништиле су слободу);
 - ✓ испаштање (изгубљена слобода, ропство, патња).
- Коло делује као колектив у тренуцима када треба донети тешку, али значајну одлуку од које зависи слобода.

ДРУГА ДВА КОЛЕКТИВА: ТУРСКИ И МЛЕТАЧКИ

- Филозофија права и правде код Турака заснива се на праву јачега, на сили и владању, поробљавању и безобзирности. Носиоци схватања и морала овог колектива су Мустај-кадија и Селим-везир. Селим-везир је бахат, самоуверен, прети, врло ружно говори о народу:

Е је раја ка остала марва,

Пучина је стока једна грдна.

- Војвода Драшко казује шта је видео у Млецима: има лепих људи „а грднијих десет пута више”; има богатих којима је препуно, али и оних који се муче „да одеру кору леба суха”; живи се у тескоби, свуда је смрад и запара, људи су бледи; нема јунаштва, на превару домамљују људе и робе их; радници у бродоградилишту су оковани у ланце, исто тако и они на бродовима; тамнице су пуне несрећника; пуно је доушника, свако се боји гласно шта рећи; чак и они на највишем положају (дужд) лажу тако да им се ништа не може веровати; незнањем овај свет изазива чуђење. Али тамо први пут види позориште и глумце.

- Која два женска лика се оглашавају на сцени?

СЕСТРА БАТРИЋЕВА И БАБА ВЕШТИЦА ИЗ БАРА

Сцена у којој се оглашава сестра Батрића представља „трагедију у малом“, а сцена са попом Мићом и бабом вештицом, упркос трагичким конотацијама, носи обележја „реалистичке комедије из народног живота“. Сестра Батрићева представља идеал црногорске сестре, а носи снажну драматичност у делу и има улогу да својим чином убрза истрагу потурица

- Наведи и друге женске ликове које су представљене кроз казивања других протагониста.

Ружа Касанова, Фатима, Мандушићева снаха Анђелија, снаха Милоњића бана, Љубица Радунова

РУЖА КАСАНОВА - О њој казују Мартиновићи одмах пошто су са закашњењем дошли на скупштину. Судбина жене описана је и кроз љубав између припадника два народа и различитих вера. Тако је млада Ружа Касанова заљубљена у младића турске вере с којим се договорила да побегну. Међутим, долази до оружаног сукоба и она је сплетом околности убијена.

ФАТИМА - О дилбер-Фатими кроз стихове сватовске песме казује Мустај-кадија, само да би зауставио злослутно натпевавање сватова у којима су заједно били домаћи Турци и Црногорци.

ЖЕНСКИ ЛИКОВИ

- Три јунакиње су присутне у казивањима Вука Мандушића (снаха Анђелија, снаха Милоњића бана, Љубица Радунова).

Мандушић говори о **несрећној снахи Анђелији** коју су биле „сплеле мађије”, коју је био запосео ђаво. Тражили су јој лек на све стране, водили су је по манастирима, читали јој „масла и бденија”, али помоћи није било, све док се Мандушић није досетио и узео троструку канџију („ужени јој месо у кошуљу”), после чега је враг утекао, а оздравила снаха Анђелија.

Снаха Милоњића бана – тајна љубав Вука Мандушића

Описујући јуначку Радунову борбу против харачлија љутих Арнаута, који су га били опколили у кули, Мандушић у ту слику укључује и лик **жене Радунове Љубице**, којој у свега три стиха разоткрива снажну личност и типичан карактер жене са епских простора: „и с њим жена његова Љубица;/ жена млада, ама соко сиви,/ пуни пушке своје господару”

ЈЕЗИК ГОРСКОГ ВИЈЕНЦА

- Језик Горског вијенца у основи је народни језик на коме је испевана народна десетерачка песма, али у њему има лексичких наноса из славеносрпског језика и језика Његошеве религиозне и филозофске лектире.
- Његова мисаона природа одразила се на стил певања који карактерише афористичност песничког израза.
- **Афоризам** – Кратка, сажета изрека која садржи неку општу мисао или моралну истину примењиву на различите случајеве у животу, слична пословици, али може да стоји и у саставу већих текстовних целина
- Песнички језик Горског вијенца пребогат је изражајним средствима високе уметничке вредности. Посебно је учестала метафора, и то до те мере да је постала саставни део говора.
- Асонанца, алитерација, контраст

ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ — ЗАВРШНА СИНТЕЗА

СЛОБОДА

централна вредност дела; лична и колективна одговорност

ТРАГИЧНА ДИЛЕМА

владика Данило између дужности вође и страха од братоубиства

КОЛЕКТИВНО ПАМЋЕЊЕ Коло повезује садашњост са историјом, Косовом и етичким кодексом заједнице

БОРБА И ЧОВЕЧНОСТ

јунаштво није само физичка снага већ и морални избор

ПЕСНИЧКИ ЈЕЗИК

десетерац, афористичност, метафоричност и снажни контрасти